

Autismehuis biedt zorg op maat “Kijken wat het kind nodig heeft”

Ieder kind moet de kans krijgen zich te ontwikkelen. Denken vanuit mogelijkheden in plaats van beperkingen. Dat is het recept van Dineke Hartman, oprichter van het autismehuis in Zwolle. “Autisme is niet lastig, wij maken het lastig.”

”Veertien jaar geleden begon deze reis”, zegt Dineke Hartman (35), terwijl ze om zich heen kijkt in de Kubus, een van de drie locaties van het autismehuis. Het voorgevoel dat ze gedurende haar zwangerschap had, werd bevestigd toen Thomas na zijn geboorte veel huilde en liever niet vastgehouden wilde worden. Pas na maanden bleek hij slechthorend te zijn. Nog later concludeerden de artsen dat er sprake was van contactgestoordheid. “Het eerste etiket was geplakt”, zegt Dineke. “Wij wisten ook wel dat het hoofdbonken en het gebrek aan contact Thomas anders en bijzonder maakten. Maar toch schrik je. Wat betekent dit? Thomas was anderhalf.”

Volgens de reguliere zorg betekent autisme in deze klassieke vorm een traject van uithuisplaatsing en kinderdagcentrum via onderwijs voor kinderen met een verstandelijke beperking naar mogelijk begeleid wonen. Dineke en Robin Hartman wisten meteen dat ‘dit maximaal haalbare’ voor hen geen optie was. “Wij wilden vanuit mogelijkheden denken, niet vanuit beperkingen. Die mogelijkheden móesten er zijn”, vertelt Dineke. Ze vonden via, via een Amerikaanse methode: de Son-Risemethode. Een liefdevolle methode die er in het kort op neer komt dat de begeleider aansluiting zoekt bij de autistische wereld en het kind mag zijn wie hij is. Vanuit die gelijkwaardige basis kan contact ontstaan. En dat is weer de grond voor het aanleren van vaardigheden. Dineke: “We waren een van de eersten die de training in Nederland volgden. Erna hebben we ‘m op maat gemaakt voor Thomas en onszelf en zijn we aan de slag gegaan. Mijn baan heb ik opgezegd. Tien uur per dag waren we thuis met een aantal professionals met Thomas in de weer. We hadden vertrouwen. De focus was: *‘the sky is the limit’*. We vierden elk stapje van Thomas.”

Oogcontact

Na vier maanden (Thomas was bijna 2 jaar) was er het eerste oogcontact. “Dat zal ik nooit vergeten. Hij keek ons voor het eerst echt aan. Dat was een enorm houvast om verder te gaan. En zo’n cadeau; het is een weg die ook offers vraagt. Ons hele leven stond vijf jaar lang in dienst van ‘het programma’.”

Tot zijn vijfde jaar ontwikkelde en groeide Thomas onder de intensieve één-op-éénbegeleiding thuis. Hij kon vervolgens naar een zogeheten cluster 2 school voor dove en slechthorende kinderen met een communicatieve beperking. Binnen een half jaar kwam zijn spraak op gang. Dineke en Robin gingen van tien uur ‘thuishulp’ terug naar twee. Dineke: “Vervolgens hebben we alles uit de kast gehaald om Thomas in het reguliere onderwijs te

krijgen. We zijn zelfs naar de wethouder gegaan. Hij is intelligent, leert snel. Je kunt het op zijn minst proberen.” De overgang naar groep vier ging goed. Thomas kreeg soms extra hulp en wat extra tijd en draaide soepel mee. Inmiddels zit hij op het vwo. “Hij wil nu graag accountant worden. Met cijfers. Een echt sociaal beroep zal hem niet passen, maar dat hoeft ook niet.”

Etiket

Autisme is niet lastig, weet Dineke, wij máken het lastig. “Je krijgt al snel een etiket opgeplakt als je anders bent. En vervolgens worden alleen de beperkingen gezien. Bij *ieder* kind zouden we moeten kijken wat het nodig heeft om optimaal zijn kwaliteiten te benutten en volwaardig deel te kunnen nemen aan de samenleving. Investeer aan de voorkant, voor later! Ieder kind heeft het recht zich te ontwikkelen. Waarom zitten er 15 duizend kinderen zonder onderwijs thuis vanwege autisme, adhd of gedragsproblemen?”

Voor Dineke en Robin was het vervolg van de reis die met Thomas was begonnen, duidelijk. Inmiddels was een broertje geboren. Raymond zit nu in groep 8; zijn Asperger stond zijn voorspoedige ontwikkeling nauwelijks in de weg. “We zijn in 2007 investeerders gaan zoeken. We wilden het verschil maken en een plek creëren waar kinderen met autisme zorg op maat zouden krijgen. En waar ouders kunnen leren hoe zij hun kind liefdevol en gelijkwaardig kunnen ondersteunen. Het begint namelijk bij de ouders die vaak moeten leren hun angst en bescherming los te laten. En te zien wat hun kind wél kan. Dat betekent vaak opboksen tegen een oordelende maatschappij. We bieden een plaats waar kinderen kunnen groeien en zich kunnen ontwikkelen, ook emotioneel. Zodat ze uiteindelijk zelfstandig verder kunnen en hun talenten kunnen inzetten.”

Derde kind

In 2011 kon de eerste locatie, De Kubus (4 tot 12 jaar), van het autismehuis van start gaan. Inmiddels zijn er drie locaties in Zwolle voor de verschillende leeftijdsgroepen van 3 tot 18 jaar. Eind maart ging de derde locatie open voor kinderen van 3 tot 9 jaar die uit het onderwijs (dreigen te) vallen. In totaal heeft het autismehuis nu 45 voltijds arbeidsplaatsen. En biedt het zorg aan 120 kinderen en jongeren. Ook zijn er plannen om in Drachten een locatie te openen. Het autismehuis is ons derde kind, zegt Dineke. “Het is er altijd. Dat is geen last. Integendeel: het is het zó waard om maatwerk te kunnen bieden, te kijken wat het kind nodig heeft. En te zien dat kinderen en jongeren vaardigheden aanleren en toepassen. Kinderen die anders misschien uit huis waren geplaatst, kunnen nu in het gezin opgroeien. De beste plek voor een kind is en blijft de thuissituatie.”

Het liefst zou Dineke autismehuizen in het hele land oprichten. Ook hier geldt het adagium ‘denken vanuit mogelijkheden’. Voorheen werd de zorg die het autismehuis biedt, ingekocht door het zorgkantoor. Nu jeugdhulp onder de gemeenten valt, is het een kwestie van per gemeente onderhandelen. Veel gemeenten willen echter op dit moment geen nieuwe toetreders in de zorg. Dineke: “Dat maakt dat er terughoudendheid is. Maar tegelijkertijd hebben gemeenten nu wél meer aandacht voor het gezin als geheel. Het heeft misschien even tijd nodig. Ik durf wel te stellen dat de zorg en begeleiding door het autismehuis uiteindelijk

minder kost, omdat kinderen en jongeren al vroeg worden geholpen hun weg te vinden. Ze hoeven bijvoorbeeld niet uit huis geplaatst en hebben geen leven lang zorg nodig. Ook de ouders ondersteunen we, zodat het gezin in zijn kracht blijft. Graag wil ik onze methodiek op schrift zetten en wetenschappelijk laten toetsen. Daar zijn we nu mee bezig.”

Verschil maken

Het verschil maken als mens en als organisatie – dat is de wens van Dineke en Robin. Het is volgens hen hard nodig dat maatschappelijke overtuigingen die een belemmering vormen voor kinderen, een ander perspectief krijgen. “Ongewenst gedrag is in het huidige zorgsysteem een graadmeter voor een hulpvraag en een indicatie voor de vergoeding. Wat is ongewenst gedrag? Wie bepaalt dat? Kinderen worden te makkelijk weggezet als lastig of onaangepast. Ik heb het liever over ‘moeilijk verstaanbaar gedrag’. Anderen verstaan een autistisch kind vaak niet, hoe kun je dat omvormen tot wel verstaanbaar gedrag? Deze kinderen hebben zo nodig dat mensen in hen geloven. Ik kan het weten”, zegt Dineke. “Daarom is het zo belangrijk elke stap in het ontwikkelingsproces te vieren. En te benoemen. Want kinderen horen het anders niet. Contact, aandacht, positiviteit en gelijkwaardigheid – dat heeft toch iedereen nodig.”

Meer informatie: www.autismehuis.nl